

Audzinātājas 60 mūža gadi

Skolotāja Juzefa Lače ir viena no pirmām izglītotām sievietēm Latgalē. Dzimusi 1882. g. 22. februārī, Līvānu pagastā, katoļu draudzes ērģelnieka Jura Lača ģimenē. Ērģelnieks Juris Lačs bija liels izglītības draugs un viņa trīs dēli ir beiguši universitāti. Pēterpilī, ceturtais dēls ģimnaziju un pēc tam bija pastmeistars Baltinavā.

Sākumā gan Juris Lačs meitai Juzefai negrib ļaut apmeklēt skolu, jo toreiz sievietes nekādus amatus ieņemt nevarēja, bet vēlāk, kad dēli bija izglītojušies, nepretojās arī meitas skolotāšanai.

Juzefas Lačes pirmā izglītība sākās 1906. gadā Pēterpilī, baznīckunga K. Skrindas skolotāju sagatavošanas kursos, kurus viņa nobeidza 1909. gadā, iegūstot tautskolotājas tiesības. Reizē kursus beidza vēl šādas latgalietes: Salinika, dz. Dirvāne, tagad skolotāja Bairova, Elksne - Višņevska — pensijā, Lubāns - Kokorevičs, strādā Viļakā, Grinberga - Kalvāne, skolotāja Baltinavā, Zikars, — strādā Rēzeknes apr., Trašūns — pensijā, Bernāns strādā Rīgā, Dakujs, Valenīks, Krivāns un c.

Pēc kursu beigšanas J. Lače tomēr darbu nevar dabūt, jo toreiz latviešiem-katoļiem par skolotājiem strādāt neatļāva. 1915. gadā Pēterpilī nodibinās latgaliešu biedrība «Palīgs kara upuriem», kura atvēr latgaliešu bēgļu bērniem skolas un vienā no šīm skolām ir pirmā darba vieta J. Lačei. Līdztekus skolotājas darbam J. Lače turpina izglītību pieaugušo ģimnazijā, kuru beidz 1918. gadā. Pēc ģimnazijas beigšanas nodoms ir turpināt izglītību augstskolā. Pēterpilī toreiz darbojās sieviešu augstākie kursi, kurus beigusi pazīstamā Latgales sabiedriskā darbiniece V. Seife, šos kursus vēlas arī apmeklēt

Lače, bet Krievijas revolūcija izjauc visus nodomus un ir jāapmierinās ar viņas dējo izglītību.

Bez skolotājas tiešā darba J. Lače rosīgi piedalās arī Pēterpils latviešu sabiedriskā darbā, galvenā kārtā toreiz nodibinātā latgaliešu izglītības biedrībā «Karogs», kur viņa ieņem valdes locekļa - kasiēra amatu. J. Lače Pēterpilī uzstājas arī teātra izrādēs un viņas pirmā loma ir lugā «Agnīte». Ar minēto

lugu vasaras brīvlaikā. Pēterpils jaunā inteliģence izbrauc arī uz dzimteni, sarīkojot izrādes Varakļānos un citur.

Nodibinoties Latvijas brīvvalstij, J. Lače sākumā strādā Rēzeknes apr. Trupu pamatskolā, vēlāk Līvānos, Bairova un sākot ar 1920. gadu ir Baltinavas 6 kl. pamatskolas pārzine. No 1936. gada J. Lače Baltinavas pamatskolā darbojas par skolotāju līdz šim laikam.

V. Gallums.